

цілісності особистості [3]. Антропологічні засади сучасного державотворення – це нове теоретико-світоглядне узагальнення гуманістичних традицій конституційної реформи, в контексті якої повинна сформуватися вся система політики, культури, економіки, мислення, життєдіяльності особистості і соціальної організації; регуляція суспільних відносин, які сприяють досягненню у суспільстві стабільності, порядку, злагоди шляхом гуманізації відносин між різними суб'єктами політики державотворчого процесу. Людиноцентризм як антропологічна засада конституційної реформи – це формування правової, соціальної і демократичної держави, поступове повернення до загальнолюдських цінностей на принципово новій гуманістичній основі.

Література

1. Воронкова В. Г. Філософія глобалізації: соціоантропологічні, соціоекономічні та соціокультурні виміри: [монографія] / В. Г. Воронкова. – Запоріжжя: Видавництво ЗДІА, 2010. – 272 с.
2. Дзвінчук Д. І. Трансформаційні процеси в освітніх системах – вимоги ХХІ ст. / Д. І. Дзвінчук // Нова парадигма: [зб. наук. пр.]. – К: НПУ, 2007.– Вип. 72. – С. 76-80.
3. Черленяк І. І. Синергетичні моделі оптимізації системи державного управління: [монографія] / І. І. Черленяк. – Ужгород: Ліра, 2010. – 656 с.

УДК 378.014.15 (043.2)

Головко С. Г., к.і.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАУКОВУ І НАУКОВО-ТЕХНІЧНУ ДІЯЛЬНІСТЬ»: ВАЖЛИВИЙ КРОК У СТАНОВЛЕННІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАУКОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

16 січня 2016 року набрав чинності Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (№ 848-VIII від 26.11.2015), який спрямований на правове забезпечення функціонування наукової галузі та є важливим кроком у становленні її законодавчого забезпечення. Закон визначає правові, організаційні та фінансові засади функціонування і розвитку у сфері наукової і науково-технічної діяльності, а також створює механізми для провадження наукової і науково-технічної діяльності. Його ключові норми визначають як умови, що максимально сприятимуть задоволення потреб суспільства і держави у технологічному розвитку, так і шляхи їх реалізації через системну взаємодію освіти, науки, бізнесу та влади [1].

Закон встановлює правовий статус суб'єктів наукової і науково-

технічної діяльності, до яких віднесено як юридичні особи (наукові установи, університети, академії, інститути, музеї, інші установи незалежно від форми власності, що мають відповідні наукові підрозділи) та громадські наукові організації, так і наукові та науково-педагогічні працівники, аспіранти, ад'юнкти, докторанти.

Законодавчо закріплюються основні права вчених, як суб'єктів наукової діяльності: обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей; об'єднуватися з іншими вченими в громадські організації, постійні або тимчасові наукові колективи для провадження спільної наукової, науково-технічної та науково-педагогічної діяльності; брати участь у конкурсах на проведення наукових досліджень, які фінансуються за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел відповідно до законодавства України; здобувати визнання авторства на наукові і науково-технічні результати своєї діяльності; отримувати, передавати та поширювати відкриту науково-технічну інформацію; отримувати належні стимулювання та мотивацію до наукової і науково-технічної діяльності, орієнтовані на об'єктивну оцінку реалізації конкретних завдань за кінцевим результатом.

Важливою новацією є встановлення для наукових працівників і спеціалістів наукових установ та вищих навчальних закладів можливостей гнучкого режиму робочого часу, зокрема, щодо саморегулювання часу початку, закінчення і тривалості робочого часу впродовж робочого дня. Крім того, для наукових працівників і спеціалістів наукових установ та вищих навчальних закладів юридично закріплюється норма запровадження дистанційного режиму праці, за умови її визначення в колективному договорі за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації, а також вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи (вищого навчального закладу).

Законом запроваджується державна атестація наукових установ з метою визначення ефективності їх діяльності в обов'язковому порядку не менше одного разу на п'ять років. Основною метою атестації є використання її результатів для планування обсягу видатків державного бюджету для забезпечення діяльності таких наукових установ, формування тематики наукових досліджень та науково-технічних розробок таких наукових установ.

Статтею 14 закону визначається статус Національного наукового центру як наукової установи, університету, об'єднання наукових установ та (або) університетів, які мають унікальне дослідно-експериментальне устаткування, науковців та фахівців найвищої кваліфікації, результати наукових досліджень яких мають загальнодержавне значення та міжнародне визнання, для реалізації найбільш важливих та актуальних для держави напрямів розвитку науки і техніки.

Закон регламентує правові засади організації науково та науково-технічної діяльності у системі вищої освіти (стаття 19). Зокрема, наукова та науково-технічна діяльність у вищих навчальних закладах визначається невід'ємною складовою освітньої діяльності, а метою її провадження – інтеграція наукової, освітньої і виробничої діяльності в системі вищої освіти. На вищі навчальні заклади (університети, академії, інститути) та їх науково-педагогічних працівників поширюються гарантії забезпечення наукової (науково-технічної) діяльності, визначені законом.

Юридичний статус громадських наукових організацій визначено статтею 23 закону. До таких організацій віднесено громадські академії наук, наукові товариства, наукові асоціації, спілки, які об'єднують учених для цілеспрямованого розвитку відповідних напрямів науки, захисту фахових інтересів, координації науково-дослідної роботи, обміну досвідом. Громадські наукові організації підлягають реєстрації та діють відповідно до законодавства про громадські об'єднання з урахуванням положень цього Закону.

Передбачено, що громадські наукові організації для виконання статутних завдань можуть утворювати тимчасові наукові колективи, науково-дослідні, проектно-конструкторські, експертні, консалтингові, пошукові організації, співпрацювати з іноземними та міжнародними організаціями, бути колективними членами міжнародних науково-фахових об'єднань, спілок, товариств відповідно до законодавства України.

Аналіз основних положень Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» дає можливість зробити висновок щодо поступального розвитку нормативно-правового забезпечення вітчизняної науково-освітньої галузі відповідно до світових стандартів.

Положення закону встановлюють пріоритетність державної підтримки розвитку науки як джерела економічного зростання і невід'ємної складової національної культури та освіти, а також спрямовані на створення умов для реалізації інтелектуального потенціалу громадян у сфері наукової і науково-технічної діяльності, забезпечення використання досягнень вітчизняної та світової науки і техніки для задоволення соціальних, економічних, культурних потреб.

Література

1. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848- VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 3. – Ст. 25.